

A Stockholmi Nyilatkozat©

„A jó tervezés segít, a rossz tervezés gátol”

Bevezetés

Röviddel az 1993-as megalapítása után, az Európai Intézet a Tervezésért és Fogyatékosokért (EIDD) kiadta irányelveit, amelyek célja: „Az emberek életminőségének javítása egyetemes tervezéssel”.

Egy évtizeddel később, ahogy az egyetemes tervezés területén kialakult az európai szakmai hálózat, beleértve az intézeten belüli és kívüli kapcsolatokat – jelenleg tizenhat európai ország nemzeti tagszervezeteit, együttműködő tagjait és egyéni tagjait – az EIDD elérkezettnek látta az időt, hogy kiadja a Stockholmi Nyilatkozatot az egyetemes tervezésre vonatkozóan.

Az egyetemes tervezés gyökerei az 1950-es évek svédországi funkcionalizmusából és az 1960-as évek ergonómiai tervezési irányelveiből erednek. A skandináv szociálpolitika indította el az 1960-as években a „Társadalom mindenkinek” koncepciót, amely az akadálymentesítést tűzte ki alapvető céljául. Ezt a kezdeményezést az ENSZ Általános Szabályainak fogyatékos emberek esélyegyenlőségével foglalkozó fejezetébe is felvették. Az ENSZ közgyűlése 1993-ban a felvételt hivatalosan is elfogadta. Az ENSZ esélyegyenlőséggel kiegészített akadálymentességre vonatkozó szabályzata pozitívan hatott az egyetemes tervezés filozófiájának kialakulására. Az egyetemes tervezés eszméje az EIDD-n belül is elfogadott koncepcióvá vált az 1995-ös barcelonai állandó éves tanácskozást követően.

Az egyetemes tervezéshez hasonló koncepciók ezzel párhuzamosan fejlődtek ki a világ más országaiban is. Az Egyesült Államokban a Fogyatékosügyi Törvény járult hozzá az egyetemes tervezés kialakulásához, az Egyesült Királyságban pedig az összevont tervezés eszméje terjedt el.

Napjainkban egyre inkább elfogadottá válik az egyetemes tervezés, mint a fenntartható fejlődést elősegítő stratégia.

Az Európai Intézet a Tervezésért és Fogyatékosokért 2004. május 9-én a stockholmi általános éves tanácskozásán a következő Nyilatkozatot fogadta el:

Az emberek életkor, kultúra és egyéb emberi adottságaik szerinti különbözősége soha nem látott méreteket öltött. Az emberiség olyan betegségeket tud túlélni és olyan sérülésekkel tud együtt élni, amelyekre korábban nem volt módja. Éppen ezért felelőséggel tartozunk azért, hogy a lehető legjobb képességeink alapján az összevont tervezéssel az életminőségünket jobbra tegyük.

Az egyetemes tervezés nem más, mint tervezés az emberi különbözőségek figyelembevételével mind szociális, mind esélyegyenlőségi szempontok alapján. Ez a holisztikus és újszerű felfogás, etikai szempontokból is kihívást jelent a tervezők, kivitelezők, döntéshozók és politikusok számára egyaránt.

Az egyetemes tervezés célja, hogy az embereknek esélyegyenlőséget biztosítson a társadalmi élet különböző területein. Ezen cél elérése érdekében az épített környezetnek, a használati cikkeknek, a szolgáltatásoknak, a kultúrának és az információhoz jutásnak –röviden mindennek, amit emberek emberi felhasználás céljára terveznek – akadálymentesnek kell lennie, azaz biztosítania kell emberi képességektől függetlenül a lehető legönállóbb, biztonságos és kényelmes használatot.

Az egyetemes tervezés gyakorlata magába foglalja az emberi szükségek és elvárások kiértékelését, valamint a felhasználói csoportok bevonását a tervezés minden egyes fázisába.

Az EIDD ezúton hívja fel az európai társaságok, nemzeti, regionális és helyi kormányzatok, valamint szakmai, üzleti és társadalmi szervezetek figyelmét, hogy tegyenek meg minden tőlük telhetőt az egyetemes tervezés eszméjének integrálására a programjaikban és a cselekedeteikben egyaránt.

Elfogadva Stockholmban, 2004. május 9-én az Európai Intézet a Tervezésért és Fogyatékosokért általános éves tanácskozásán.